

Boros Zoltán

MAGYAR MÉDIA-GALAXIS

/1996/

Látni, hallani a magyarokról magyarul. Ez a '89-'90-es rendszerváltás egyik vitathatatlan emberjogi, kisebbségjogi nyeresége a határon túli magyarok életében. Az anyanyelv nyilvános használatára irányuló többi remény sajnos csak részben, vagy egyáltalán nem vált be.

A határon túli magyar nyelvű tájékoztatás házatáján új helyzetet teremtett a Duna TV megjelenése, valamint az, hogy a Magyar Televízió határokon túli műhelyek műsoraiból is átvesz sugárzásra. Kialakult egy új dimenzió, amely az eddigiektől eltérő folyamatokat indított el. Lehetővé vált

1. az anyaország közvéleményének árnyalt és tárgyilagos tájékoztatása a határon túli magyarok helyzetéről, mindennapi életéről, problémáiról,

2. a határon túli magyarság tájékoztatása mind az anyaországi történeésekről, mind a világon szétszórta élő magyarok életéről. A műholdas adásra ugyanakkor rendkívül fontos nyelvművelő, identitásmegőrző és közösségteremtő szerep is hárult.

A Duna Televízió eddigi működése alapján kiderült, hogy a magyarországi közvéleményre gyakorolt hatása messze elmarad a Magyar Televízióétól (belföldi nézettsége 3-4%). Nézőtábora külföldön, elsősorban Erdélyben van, hisz Magyarországon kívül itt él a legtöbb magyar. Tehát az 1. pontban megfogalmazott igény egyelőre várat magára, amíg a Duna TV rá nem talál arra a műsorszerkezetre, amely egyaránt vonzza a bel- és külföldön élő nézőket. Nem kétséges viszont, hogy a műholdas műsor a 2. pontban foglaltakat saját ars poeticájának is tekinti. Más kérdés, hogy a jelenlegi műsorstruktúra milyen rétegekhez szól és milyen néző-kategóriákat hagy - egyelőre -figyelmen kívül.

A magyar médiatörvény régóta várt elfogadásától a médiában érdekeltek azt remélték, hogy végre rendezze a közszolgálati médiumok pénzügyi támogatási formáját, tisztázza függetlenségi-függőségi viszonyukat, biztosítja pártatlanságukat, és törvényes keretek közé helyezi a joghézagban eddig is virágzó magán-televíziókat, -rádiókat, lefekteti a plurális média működési kereteit.

A Duna TV a törvény által az államilag támogatott közszolgálati médiumok bűvös körén belülre került, a törvény immár szentesíti státuszát,

eddig felvállalt ars poeticáját, "...a Duna Televízió elsősorban a Magyar Köztársaság határain kívül élő magyarság számára nyújt közszolgálati műsorszolgáltatást." (30./1.),

A médiatörvény nagy eredménye - az előző korszakkal összehasonlítva - kétségtelenül a rádiók, televíziók plurális világának kialakulása. Annál fontosabb, hogy az elüzletiesedő, hangos csatorna-dömpingben az értékhordozó közszolgálati jelleg se vesszen el.

A "közszolgálati műsorszolgáltató" feladatai közül viszont - a kiskorúak ismereteit gazdagító műsorszámok, a vallási, etnikai és más kisebbségi kultúrák értékeinek megjelenítése, a hátrányos helyzetű csoportok számára fontos információk elérhetővé tétele, az ország különböző területei társadalmi, gazdasági, kulturális életének megjelenítése mellől - a törvény-hozók kifejejtették a határokon kívül élő magyarság életének a bemutatását. Megnyugtató azonban, hogy ez nem is tilos...

Ismerjük el, hogy az eddigi gyakorlat, a műsorválogatás, -befogadás, esetleg megrendelés a Duna Televízió és a Magyar Televízió egyes szerkesztősegei által ugyancsak óriási lépés volt a megelőző korszakhoz képest. Ugyanakkor az időszerűség, a gyors lereagálás ezzel a módszerrel valójában csak a híradó esetében tartható be, és természetesen érvényesül egy szelekció is, az *anyaországi szerkesztőségek szempontjai* szerint.

Ha valóban létrejönne egy szemléletváltás, ha körvonalazódna egy általános magyar média-stratégia legalább a magyar határokon túl mutató médiumoknál, megtörténhetne a következő nagy lépés, megszülethetne egy *magyar nyelvű regionális televízió*.

Kommunikációs híd Magyarország és a szomszédos országok magyarjai között, a magyarok és a szomszédos népek között. A híd eddig is épülőben volt, azzal a különbséggel, hogy a legtöbb sáv egy irányban működött.

Az általam vázolt új helyzetben viszont létrejönne egy állandó, napra kész kétirányú kommunikáció, az "unilaterális" közvetítés bármikor bilaterálissá változtatható, dialógus jöhet létre nemcsak különleges alkalmakkor, hanem nap mint nap, a régió minden területe között. Ennek néhány stúdió esetében ma sincs semmilyen műszaki akadálya.

A pozsonyi, ungvári, bukaresti, kolozsvári, temesvári, lendvai tévéstúdiók bekapcsolása már ma lehetséges, a többi tévéstúdióval rendelkező város vagy rákapcsolható időlegesen az országos közvetítő láncre, vagy telepíthető (akár egy jól működő video-stúdió mellé is!) egy műholdra sugárzó terepadó.

Ugyanakkor a nagy gond, az Erdélyben, Kárpátalján, Délvidéken és Felvidéken működő magyar nyelvű televízióműsorok hatásugarának a

növelése is megoldódna egy olyan Budapestről sugárzott magyar nyelvű műholdas műsorral, amely *körkapcsolásos rendszerrel*, az ott működő televízió- és video-stúdiók műsorainak *élő* bekapcsolásával megteremtené azt, amit Illyés Gyula kifejezésével így neveznék: haza a magasban. A kétirányú kommunikációra az elektronikus médiában ez a modell az egyetlen valódi lehetőség. Az egyetlen komolyabb befektetést igénylő művelet az lenne, hogy ott, ahol szükség van rá, a műszaki berendezést a műholdas sugárzás nemzetközi normáihoz kellene igazítani.

Pénzügyileg egy közvetítés az Eurovízió láncon nem kerül többbe, mint egy saját műsor elkészítése. Az azonos időben egész Európában vételezhető magyar nyelvű televízióműsor ezzel átlépne egy újabb dimenzióba (*magyar média-galaxis?!).*

Médiapolitikai és szakmai megfontolásokat figyelembe véve **egy olyan műholdas magyar nyelvű médium töltheti be tehát a legjobban a regionális¹ televízió küldetését, amely a környező országokban működő magyarul sugárzó televízió-stúdiókat körkapcsolás segítségével összeköti, és azok adásidejében közvetíti műsoraikat** illetve műsoraik egy részét.

Az MTV2 ma is műholdon sugározza a magyarországi helyi és regionális televíziók műsorait, valamint a kisebbségi adásokat. Szinte abszurd, hogy a képből hiányoznak, illetve csak "konzerv műsorokkal" vannak jelen a nagyobb magyar régiók: Erdély, Délvidék, Felvidék, Kárpátalja.

Egy Magyarországról sugárzott regionális adó potenciális nézőként kellene, hogy számításba vegye a magyarul tudó (vagy nem tudó) szomszéd nemzetek tagjait is. A felénk irányuló tájékoztatásnak minden más eddigi, hagyományos modellje (kétnyelvű lapok, célkiadványok) csődöt mondott. Most, az ezredforduló előestéjén Magyarországról, a magyarokról szinte ugyanannyi legenda, elferdített információ, téveszme él, mint száz évvel ezelőtt. Az elmúlt 50 év alatt a régiekhez még újabb koholmányok is társultak.

Fontos tényező az is, hogy a helyi televízió műsorok legtöbbjét az illető ország nyelvén feliratozzák!

Úgy érzem tehát, hogy a magyar nyelvű elektronikus média mai fejlődési szintjén ideje lenne kidolgozni egy átfogó, Magyarország, és az annak határain kívül élő magyar nemzetrészek alapvető érdekeit, valamint a szomszéd országokat, mint befogadó közegeket egyaránt figyelembe vevő média-stratégiát.

---

¹*Régió'* /az európai dokumentumok mai szellemében/ = történelmi - kulturális - földrajzi tájegység, függetlenül attól, hogy az adott terület ma egy ország határain belül található-e vagy sem.